

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Станимир Петров Илиев

доцент от професионално направление „Национална сигурност” в Академията на МВР, член на научно жури по конкурс обявен в ДВ бр. 49 от 17.06.2025 г. за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ (Институционална сигурност и превенция на организираната престъпност) в Академия за национална и информационна сигурност (АНИС), гр. Пловдив.

1. Предмет на рецензиране и автобиографични данни

Определен съм за член в научно жури със заповед рег. № 103/05.01.2026 г. на ректора на Академия за национална и информационна сигурност във връзка с обявен в ДВ бр. 49 от 17.06.2025 г. конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“, (Институционална сигурност и превенция на организираната престъпност).

С решение на заседание на научното жури съм определен за изготвяне на становище.

В обявения конкурс в ДВ бр. 49 от 17.06.2025 г. участва един кандидат-доц. д-р инж. Петер Лушонци – ректор в Университетът по мениджмънт на сигурността в Кошице, Словакия.

За участие в конкурса, кандидатът е представил всички изискващи се документи, като:

- диплома за висше образование;
- диплома за образователна и научна степен „доктор“;
- свидетелство за научно звание „доцент“;
- творческа автобиография;
- резюме на научните трудове;
- справка за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2

и 3 от ЗРАСРБ

- справка за научните резултати и цитиранията на кандидата;
- справка за професионалния стаж;
- списък на научните трудове;
- други документи удостоверяващи участието в дейности пряко кореспондиращи с изискванията на конкурса.

Така представените документи (на хартиен и електронен носител) са съгласно изискванията на заповед рег. № 103/05.01.2026 г. на ректора на Академия за национална и информационна сигурност относно обявяването на конкурса и в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагането му.

Доц. инж. Петер Лошонци е доктор по бизнес администрация. От 2000 г. кандидатът участва в създаването и развитието на „Управление на сигурността“ в Университетът в Кошице към Жилинския университет. В по-късния период се фокусира върху областта на защитата на информацията като специфична част от управлението на сигурността. В своите изследвания той постоянно предпочита идеята за прагматична защита на този нематериален защитен интерес и необходимостта от преосмисляне на догмата, че „информационната сигурност“ е подходяща изключително за информационните и комуникационни технологии. Участва в много проекти в областта на защитата на личните данни и в момента се занимава с този проблем в рамките на Университетът по мениджмънт на сигурността в Кошице.

Необходимо е да се отбележи, че успоредно с професионалното и педагогическото израстване на кандидата, той е бил значително активен и в управлението и организирането на дейността на отделни звена, като е заемал различни позиции като ректор, първи заместник-ректор, заместник-ректор по информатика и развитие, и ръководител на катедра „Информационна сигурност“. Притежава богат професионален и преподавателски опит.

2. Актуалност и обща характеристика на научната продукция

Кандидатът за заемане на академичната длъжност „професор“, доц. д-р инж. Петер Лушонци във връзка с обявения конкурс е представил коректен списък за научната си продукция след присъдената научна степен „доцент“, непредставени в други процедури за заемане на академични длъжности или за получаване на научни степени.

Хабилитационния труд с който кандидата кандидатства е свързан с неговите професионални интереси и опит. Озаглавен „Методологични подходи в криминологията“, авторът консолидира теоретичните основи и приложните методи на криминологията с ясна оперативна цел: да се осигури бързо, пълно и законосъобразно изясняване на наказателни събития. Тя съчетава обща теория (предмети на изследване, следи, идентификация, методология) със стандартизирани разследващи процедури за основните категории престъпления. В монографията също така се акцентира върху трансфера на научни знания в полицейската практика и обратната връзка от практиката към теорията. Основен акцент в научната публикация се отнася до диференциацията на компоненти (видове престъпления, характеристики на извършителя и жертвата) и техните взаимоотношения. Тъй като правните категории могат да включват поведение с много различна вредност и мотивите, методологията на разследването трябва да надхвърля обичайните категории престъпления. Текстът идентифицира фактори отнасящи се до Словакия, включително обезценяване на стойността, внезапно отслабване на държавния контрол, слаб неформален контрол, правна нестабилност и пропуски, злоупотреби от страна на държавата, ниско ниво на яснота и излагане на вносни, често професионални престъпления. Използвани са различни методи на работа като анализ, синтез, дедукция, моделиране, които са адаптирани от други науки и методи, специфични за престъплението. Всички те са ограничени от законност, научна валидност, проверимост и практическо приемане. Ключовата част на публикацията е методологията на криминалното разследване: структура и принципи. В по-задълбочените глави се разглежда и структурата, обща за всички видове престъпления.

В представените други научни публикации като: „Механизми за управление на държавата за обмен на информация относно кибератаки, киберинциденти и инциденти, свързани с информационната сигурност“, „Съвременните информационни и комуникационни технологии в дигиталната икономика в системата за икономическа сигурност на предприятието“, „Избрани аспекти на информационната сигурност“, „Безопасност в интернет за възрастни хора“ и други, кандидатът разглежда проблемите свързани с една от най-силно изразените форми на проявление в съвременния свят, характеризиращо се с бързо разпространение, информационната сигурност която отключи непознати форми на заплахи, почти непредвидими и невъзможни за контрол и правна регулация. Актуалността се съдържа не само в бързата трансформация на киберпространството, но и в наложителното преосмисляне на принципите на

киберсигурността, дължащо се на скоростното разпространение и на изкуствения интелект.

Представени са и публикации свързани с разглеждане на кризите и тяхното управление. Такива са: „Образование и обучение на служители по управление на кризи и гражданска защита в Словашката република“, „Сравнение на професионалната подготовка за управление на кризи в Словакия и Чехия“, „Уведомяването на хората и населението при наводнения като проблем за сигурността“, „Сътрудничество между спасителните и пожарните бригади и медицинската спасителна служба, представляваща основа за ефективна интегрирана спасителна система в Словашката република“ и други.

Съвременното състояние на сигурността предлага овладяването на кризите да става организирано, с повишено внимание към нетрадиционното използване на всички налични сили от националните служби и държавната администрация имащи компетенции в областта както и доброто им взаимодействие. В този смисъл управлението на кризи поставя изключително големи изисквания пред екипите за планиране, осигуряване и координиране силите и средствата на страната при кризи.

Представените научни труда отговарят на изискванията за академична публикация. Кандидатът е посочил 110 цитирания в монографични и други научни публикации. От тях в Scopus – 58 цитирания и в WoS – 52. Коректно са приложени и разделителни протоколи на публикациите в съавторство.

Представените публикации, посочените цитирания и участията на доц. д-р Петер Лошонци в различни научни колективи за разработване на стратегически и доктринални документи в областта на сигурността са в съответствие с изискванията за минимални национални изисквания, съгласно разпоредбите на чл. 2б от ЗРАСРБ.

В заключение бих искал да подчертая, че не установих и не съм получавал какъвто и да е сигнал за плагиатство или недостоверност на представените в конкурса от кандидата научни публикации.

3. Педагогическа дейност

Кандидатът е водещ преподавател в Университета по мениджмънт на сигурността в Кошице по учебни дисциплини даващи базови знания, умения и компетенции за въпросите свързани с информационната и компютърна сигурност и управлението на риска. Като преподавател, доц. д-р Петер Лошонци освен

доминиращата област на информационната сигурност, той се фокусира и върху частните охранителни услуги и тяхното качество (като част от докторантурата си) и безопасността при изпълнение на Спешната медицинска помощ като сродна област на обучение. Професионално е участвал в няколко изследователски проекта, вариращи от институционални до проекти в рамките на международни схеми, например 7-ма рамкова програма, Хоризонт 2020, проекти, подкрепени от Правителствения съвет за превенция в Словашката република и др.

Оценявам положително преподавателската работа на доц. д-р Петер Лошонци, отчитайки и неговата аудиторна заетост, както и научни ръководства на докторанти.

4. Оценка на приносите в научната продукция

Доцент д-р Петер Лошонци проявява необходимите качества като преподавател, изследовател и експерт. Основната част от неговите научни и научно-приложни изследвания, проучвания и интереси са посветени на проблемите свързани с националната сигурност в областта на информационната сигурност и управлението на кризи. В търсене на нови подходи и дори система за практическа реализация по разрешаване на проблемите на информационната сигурност, като поставя акцент върху анализа и оценката на риска чрез ангажиране на повече служби за сигурност, а не само отделни служби. Цялостната научна продукция и дейност на кандидата може да бъде отнесена към професионално направление „Национална сигурност“ с определени приноси свързани с:

- Проучване и анализиране на тенденциите в риска при обмена на информацията. На базата на направен преглед на редица източници-литературни и законодателство, подробно е разгледано понятието „информационна сигурност“ и „криза“. Установени са зависимости между тези понятия и подробно е разгледана тяхната взаимовръзка.

- В практико-приложен смисъл е изготвен актуален списък на основните правни актове на международно и национално ниво относно информационната сигурност. Дава се предложение за промяна на използвани понятия като се налагат утвърдени понятия в законодателството на ЕС.

- Представени са основни методологии и криминалистични процедури, прилагани на практика.

- Представена е методология за разследване на отделни видове престъпления.

Бих си позволил да обърна на вниманието на членовете на научното жури върху достойнствата на научните трудове на доц. д-р Петер Лошонци, които свидетелстват за задълбочаване на научните му търсения. В тях кандидатът е изследвал теоретичните и правни аспекти на посочените проблеми за информационната сигурност, обобщава основните дефиниции, прави оригинални класификации, обосновава идеи за организация на дейността на компетентните служби за идентифициране на основните рискове и заплахи за сигурността и диференциране на видовете анализи на риска и други.

Разсъжденията на доц. д-р Петер Лошонци, публикувани в авторитетни издания, имат висока приложна стойност. Писани по време на неговото творчество и научно развитие те винаги са концентрирани върху актуални проблеми и са свързани с конкретен ангажимент на кандидата като учен и изследовател.

5. Критични бележки и препоръки

Вземайки в предвид дългогодишния професионален опит по посочените вече в настоящата рецензия проблеми на изследване от кандидата, както и цялостната му творческа дейност, посочените предимства и приноси в рецензията, бих посочил препоръка към автора да разшири субектите по изследваните проблеми.

6. Заключение

Въз основа на горенаписаното и като имам в предвид правно определените критерии и показатели за заемане на академичната длъжност „професор”, мога да направя следното заключение:

Представената научна продукция от кандидатът, доц. д-р Петер Лошонци съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговаря напълно на условията и изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

Цялостната научна продукция е безспорно доказателство за професионалната компетентност на автора му и неговата способност за оригинална научно-изследователска дейност, характеризираща се със значими и оригинални научни приноси. Преценявайки съвкупно представените научни публикации, посветени на изключително актуални и практически значими теми, в качеството ми на член на

научното жури по чл. 29а, ал. 1 от ЗРАСРБ, давам положителна оценка на кандидата, доц. д-р Петер Лошонци за заемане на академичната длъжност „професор”.

Рецензент:

Доц. д-р Станимир Илиев

15.01.2026 г.

София